

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0224U001015

Державний реєстраційний номер: 0121U100247

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-01-2024

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 3

Назва етапу: Узагальнювально-впроваджувальний.

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2023

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, м. Київ, 01030, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442119700, 380442262514

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00046077

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-а, м. Київ, 04053, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380444813700, 380442263180

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.2 - прикладні дослідження і розробки

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6551030

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 2244.667

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Теоретико-методичні засади добору й застосування методів навчання української мови учнів гімназії та ліцею

Назва роботи англійською:

Theory and methodological foundations of selection and application of the methods for teaching Ukrainian to senior high school students

Реферат українською:

Розроблено концепцію добору й застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Теоретично обґрунтовано й запропоновано класифікацію методів для ефективного розв'язання завдань компетентнісно орієнтованої українськомовної освіти, що об'єднує методи у такі групи: 1) пізнавальні (здатні активізувати пізнавальну діяльність учнів, мотивувати їх на вивчення нового, закріплення вивченого, пізнання нових явищ, засвоєння інформації, поглиблення вже наявних знань, виявлення навчальних і життєвих проблем і пошук способів розв'язання їх тощо); 2) творчого застосування (спрямовують діяльність учнів на впровадження у життєву практику вивченого; пошуки ситуацій застосування знань і вмій у нових умовах; створення різних видів «продуктів» тощо); 3) організації пізнавальної діяльності (формулювання цілей, планування етапів роботи; добір способів реалізації поставлених цілей; виявлення й оцінювання результатів, аналіз діяльності). Обґрунтовано доцільність у застосуванні такого поділу методів дистанційного навчання української мови: методи вчителя (методи навчання), методи учня (методи учіння) і методи їхньої спільної діяльності. Схарактеризовано модернізовані класичні методи навчання. Визначено когнітивний і розвивальний потенціал методів, зокрема методу самостійної роботи з джерелами інформації, асоціативного, розповіді, проблемних, діалогічної взаємодії та ін. Розроблено алгоритм добору методів компетентнісного навчання української мови. Підготовлено методичні рекомендації щодо застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану, зокрема з'ясовано багатоаспектність підходів до застосування методичного інструментарію навчання української мови для подолання освітніх втрат в умовах наслідків війни. Експериментально перевірено ефективність дібраних методів на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти.

Реферат англійською:

The concept of selection and application of methods of competency-oriented teaching of the Ukrainian language in institutions of general secondary education has been developed. A classification of methods for effectively solving the tasks of competence-oriented Ukrainian-language education is theoretically substantiated and proposed, which unites the methods into the following groups: 1) cognitive (capable of activating the cognitive activity of students, motivating them to learn new things, consolidating what they have learned, learning new phenomena, assimilating information, deepening existing knowledge, identifying educational and life problems and finding ways to solve them, etc.); 2) creative application (directing students' activities to the implementation of what they have learned in life practice; searching for situations of applying knowledge and skills in new conditions; creating various types of "products", etc.); 3) organization of cognitive activity (formulation of goals, planning of work stages; selection of methods of implementation of set goals; identification and evaluation of results, analysis of activities). The expediency of applying such a division of distance learning methods of the Ukrainian language is substantiated by the teacher's methods (learning methods), the student's methods (learning methods) and the methods of their joint activity. Modernized classical teaching methods are characterized. The cognitive and developmental potential of the methods, in particular the method of independent work with sources of information, associative, narrative, problematic, dialogic interaction, etc., is determined. An algorithm for selecting

methods of competency-based learning of the Ukrainian language has been developed. Methodological recommendations have been prepared for the application of methods of competence-oriented teaching of the Ukrainian language in gymnasiums and lyceums in the conditions of martial law.

Індекс УДК: 373.1, 373.5.016:811.161.2]:373.5.091.3

Коди тематичних рубрик: 14.25

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Горошкіна Олена Миколаївна

Науковий ступінь: д.пед.н.

Вчене звання: професор

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Препринт (концепція) «Концепція добору і застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів гімназії й ліцею»; монографія «Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею»; рукопис практичного посібника «Практикум з методики навчання української мови»; рукопис методичних рекомендацій «Застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану»; рукопис словника-довідника «Методика навчання української мови. Термінологічний словник».

Назва НТП англійською: Preprint (concept) " Concept of selection and application of methods of competence-oriented teaching of the Ukrainian language to students of gymnasiums and lyceums "; monograph " Methods of teaching the Ukrainian language to students of gymnasiums and lyceums"; manuscript of the practical manual "Practicum on the methodology of teaching the Ukrainian language"; manuscript of methodological recommendations "Application of methods of competence-oriented teaching of the Ukrainian language in gymnasiums and lyceums under martial law"; manuscript of the reference dictionary "Methodology of teaching the Ukrainian language. Terminological dictionary".

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: рукописи: препринту (концепції), монографії, практичного посібника, методичних рекомендацій, словника-довідника

Галузь застосування: освіта

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: У «Концепції добору і застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів гімназії й ліцею» визначено принципи, критерії добору методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови, описано особливості їх застосування в умовах дистанційного навчання, окреслено варіанти оптимального поєднання методів і прийомів. У монографії «Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею» схарактеризовано змістове наповнення термінів «метод» і «прийом», відношення між ними, описано структуру і функції методів, виокремлено пріоритетні методи навчання української мови в компетентнісно орієнтованих методиках і з'ясовано особливості їх застосування на уроках української мови, представлено методи дистанційного навчання, виявлено психологічний потенціал методів навчання як передумову розвитку учнів. У посібнику «Практикум з методики навчання української мови» представлено теоретико-практичні аспекти методики компетентнісно орієнтованого навчання української мови. Запропоновано механізм застосування методів навчання української мови, спрямованих на формування компетентного мовця. У рукописі «Методика навчання української мови. Термінологічний словник» представлено тлумачення актуальних для методики навчання української мови термінів, що виникли у результаті інноваційних явищ у науці й практиці, інтерпретовано традиційні методичні поняття в новому контексті. Подано список джерел, ознайомлення з якими розширить методичну ерудицію вчителів і студентів, допоможе їм зорієнтуватися в термінологічному просторі. У методичних рекомендаціях розкрито особливості застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Підвищення ефективності навчання української мови в закладах загальної середньої освіти.

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: частково впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2024

Споживачі продукції: Заклади загальної середньої освіти, заклади вищої педагогічної освіти, суб'єкти підвищення кваліфікації вчителів.

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Концепція добору і застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів гімназії й ліцею [Електронне видання]. / за заг. ред. д-ра пед. наук Н. Б. Голуб. Київ : Педагогічна думка, 2023. 27 с. URL: <https://undip.org.ua/library/kontseptsii-doboru-i-zastosuvannia-metodiv-kompetentnisno-orientovanoho-navchannia-ukrainskoi-movy-uchniv-himnazii-y-litseiu/>

Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею : монографія. [Електронне видання]. / Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, Н. В. Бондаренко, В. І. Новосьолова, Л. О. Попова. Київ : Педагогічна думка, 2023. 203 с. URL: <https://undip.org.ua/library/metody-navchannia-ukrainskoi-movy-uchniv-himnazii-ta-litseiu-monohrafiia/>

Бондаренко Н. В. Синхронізація методів навчання й виховання у підручнику як вимога часу. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення». Київ, 26–27 жовтня 2023 р. Київ, 2023. С. 145–149. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737526/>.

Галаєвська Л. В. Інтерактивні методи у компетентнісному навчанні української мови. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2023. № 12 (30). С. 29–38. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737758>.

Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Асоціативний метод: до проблеми дидактичної номінації. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки. 2023. № 1(51) С. 31–40. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735417>

Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Методи проблемного навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки. 2023. № 3 (53). С. 200–205. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738896>

Попова Л.О. Метод проєктів у компетентнісній парадигмі навчання української мови. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік, Київ : Педагогічна думка, 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738879>

Голуб. Н.Б., Горошкіна О.М. Метод вправ у процесі вивчення лексикології української мови. Освітній журнал фонду «Просвіта» # osvita.pl. 2023. №4. С.57-58.

Галаєвська Л. В. Особливості застосування інтерактивних методів у навчанні здобувачів освіти в умовах шкільної мовної освіти. A substantive representation of the sustem of scientific knowledge. збірник тез XIII міжнародної наукової онлайн-конференції, 27-28 березня 2023 р. Team of conference participants, м. Рига, Латвія. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735404>

Бондаренко Н. В. Синхронізація методів навчання й виховання у підручнику як вимога часу. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення». Київ, 26-27 жовтня 2023 р.

Галаєвська Л. В. Метод вправ у формуванні культурної компетентності на уроках української мови. Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишивки» збірник тез міжнародної наукової онлайн-конференції, 18 травня 2023 р. Педагогічна думка, м. Київ, Україна.

Галаєвська Л. В. Методи підвищення мотивації вивчення української мови здобувачів освіти. IV Міжнародної науково-практичної конференції «Ways of Science Development in Modern Crisis Condition», 8-9 червня 2023 року, м. Дніпро. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737763>

Галаєвська Л.В. Реалізація інноваційних методів навчання української мови в умовах змішаного навчання. Проблеми сучасного підручника: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 26-27 жовтня 2023 р. Педагогічна думка, м. Київ, Україна С. 164-167.

Горошкіна О.М. Методи і прийоми дистанційного навчання української мови. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Освіта та наука крізь виклики сьогодення» спільно із Запорізьким ОІППО, 17 травня 2023 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736807>

Горошкіна О.М. Особливості добору методів і прийомів навчання української мови на засадах компетентнісного підход. Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті: збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції. Редакційно-видавничий центр Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна, 2023. С. 11-13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7>

Новосьолова В. І. Методичний інструментарій як засіб подолання освітніх втрат з української мови:: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, May 4-5, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, С. 211-213 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735407>

Новосьолова В. І. Метод роботи з підручником у компетентнісному вимірі практики шкільної мовної освіти: збірник тез VII Міжнародної наукової конференції «Компаративістика і міжнародна освіта 2023: горизонти інновацій», Київ, 25 травня 2023 р. Київ – Тернопіль : Педагогічна думка, 2023. С. 196-198. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736928>

Новосьолова В. І. Метод роботи з підручником як засіб розвитку життєвих навичок здобувачів освіти: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення». Київ, 26-27 жовтня 2023 р. С. 251-252.

Бондаренко Н. В. Традиційні методи навчання мови як ресурс діалогізації освітнього процесу. Методи компетентнісного навчання української мови: збірник матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (28 жовтня 2023 р., м. Київ). Київ : Педагогічна думка, 2023. С. 13-18.

Галаєвська Л. В. Метод гри на уроках української мови у старшій школі. Збірник матеріалів круглого столу «Методи компетентнісного навчання української мови», присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН

України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича, 28 вересня 2023 р. м. Київ: Педагогічна думка. С. 21-25.

Галаєвська Л.В. Використання інтерактивних методів навчання української мови учнів гімназії та ліцею. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік, Київ : Педагогічна думка, 2023.

Голуб Н.Б. Методи навчання української мови: перспективи наукових досліджень Збірник матеріалів круглого столу «Методи компетентнісного навчання української мови», присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича, 28 вересня 2023 р. м. Київ: Педагогічна думка. 2023.

Голуб Н.Б. Методи навчання української мови: зміщення фокусу дієвості. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік, Київ : Педагогічна думка, 2023. С.9-12.

Горошкіна О.М. Сутнісні характеристики понять «метод» і «прийом» у компетентнісній парадигмі. Збірник матеріалів круглого столу «Методи компетентнісного навчання української мови», присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича, 28 вересня 2023 р. м. Київ: Педагогічна думка. 2023 р. С.23-25.

Горошкіна О.М. Трансформація традиційних методів навчання української мови. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік, Київ : Педагогічна думка, 2023.

Новосьолова В. І. Метод спостереження як засіб активізації інтересу учнів до дослідження мовних явищ: збірник матеріалів круглого столу «Методи компетентнісного навчання української мови», присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича, Київ, 28 вересня 2023 р. м. Київ : Педагогічна думка, С. 19-21.

<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737837>

Новосьолова В.І. Методи навчання української мови: традиційний та інноваційний аспекти. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік, Київ : Педагогічна думка, 2023.

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Топузов Олег Михайлович

д. пед. н.

Перелік осіб-виконавців

Бондаренко Неллі Володимирівна

(к. пед. н.)

Галаєвська Людмила Вікторівна

(к. пед. н.)

Голуб Ніна Борисівна

(д.пед.н., 13.00.02)

Горошкіна Олена Миколаївна

(д.пед.н., 13.00.02)

Новосьолова Валентина Іванівна

(к. пед. н.)

Попова Людмила Олександрівна

(к. пед. н., 13.00.02)

Топоровська Валентина Євгенівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Горошкіна Олена Миколаївна

Телефон

+38 (044) 481-37-70

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

